

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	4	7	0
---	---	---	---

Exam. Code :

1	0	3
---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 3rd Year

1046

PUBLIC ADMINISTRATION (In all Mediums)

Paper – B : Development Administration

(with Special Reference to Punjab)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note : (1) For private/USOL students, who have not been earlier assessed for internal assessment, the marks secured by them in the paper will be proportionately increased in lieu of the internal assessment.

(2) Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is compulsory. Attempt **one** question from each Unit. All questions carry equal marks.

1. Attempt any **nine** parts :

- (a) Write few lines on the significance of Development Administration.
- (b) Name any four aspects of Development.
- (c) Define a Public Corporation.
- (d) Name any two corporations set up by the Central Govt.
- (e) Give the new name of Planning Commission of India.
- (f) State any four functions of Planning Commission.
- (g) Give two characteristics of a Departmental Undertaking.

- (h) Give any two roles played by the Public Enterprises in the economic development of the country.
- (i) Give two reasons against foreign direct investment.
- (j) Explain the term Disinvestment of Public Enterprises.
- (k) Explain the term Privatisation.
- (l) Give any two functions of the Ministry of Human Resource Development.

UNIT-I

- 2. Define Development Administration. Discuss its nature and scope.
- 3. What do you mean by Developing Country? Compare and contrast the features of the two.

UNIT-II

- 4. What is meant by Welfare State? Is India a Welfare State? Discuss.
- 5. Define Planning. Explain the objectives, steps and problems in planning.

UNIT-III

- 6. Define a Govt. Company. Discuss its features, advantages and disadvantages.
- 7. Define Public Enterprises. Discuss the various problems faced by them in India.

UNIT-IV

8. Define Health. Discuss the organisation and functions of the Union Ministry of Health and Family Welfare.
9. Critically discuss the organisation and functions of the University Grants Commission.

(हिन्दी माध्यम)

Note : (1) For private/USOL students, who have not been earlier assessed for internal assessment, the marks secured by them in the paper will be proportionately increased in lieu of the internal assessment.

(2) Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is compulsory. Attempt **one** question from each Unit. All questions carry equal marks.

1. कोई नौ भाग करो :

(क) विकास प्रशासन के महत्त्व का संक्षिप्त उल्लेख करो।

(ख) विकास के किन्हीं चार पहलुओं के नाम लिखो।

(ग) लोक निगम को परिभाषित करो।

(घ) केंद्रीय सरकार द्वारा स्थापित किन्हीं दो निगमों के नाम लिखो।

(ङ) भारत के योजना आयोग का नया नाम बताओ।

(च) योजना आयोग के कोई चार कार्य बताओ।

(छ) विकासात्मक उपक्रम की दो विशेषताएँ लिखो।

(ज) देश के आर्थिक विकास में लोक उद्यमों द्वारा निभाई किन्हीं दो भूमिकाओं का उल्लेख करो।

- (झ) विदेशी प्रत्यक्ष निवेश के विरूद्ध दो कारण बताओ।
- (ण) लोक उद्यमों के विनिवेश पद की व्याख्या करो।
- (ट) निजीकरण पद की व्याख्या करो।
- (ठ) मानव संसाधन विकास मंत्रालय के कोई दो कार्य बताओ।

यूनिट-I

- 2. विकास प्रशासन को परिभाषित करो। इसके स्वरूप और विषयक्षेत्र पर चर्चा करो।
- 3. आपका विकासशील देश से क्या अभिप्राय है ? दोनों की विशेषताओं की तुलना और टाकरा करो।

यूनिट-II

- 4. कल्याणकारी राज्य से क्या तात्पर्य है ? क्या भारत कल्याणकारी राज्य है ? चर्चा करो।
- 5. योजना को परिभाषित करो। योजना के उद्देश्यों, चरणों और समस्याओं की व्याख्या करो।

यूनिट-III

- 6. सरकारी कंपनी को परिभाषित करो। इसकी विशेषताओं, लाभों और हानियों पर चर्चा करो।
- 7. लोक उद्यमों को परिभाषित करो। भारत में इनके समक्ष विभिन्न समस्याओं पर चर्चा करो।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸ્ਵਾਸਥਯ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਸ੍ਵਾਸਥਯ ਔਰ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਯਾਣ ਸੰਘ ਮੰਤਰਾਲਯ ਕੇ ਸੰਗਠਨ ਔਰ ਕਾਰਯੋਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਯੂਨਿਵਰਸਿਟੀ ਅਨੁਦਾਨ ਆਯੋਗ ਕੇ ਸੰਗਠਨ ਔਰ ਕਾਰਯੋਂ ਪਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

Note : (1) For private/USOL students, who have not been earlier assessed for internal assessment, the marks secured by them in the paper will be proportionately increased in lieu of the internal assessment.

(2) Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is compulsory. Attempt **one** question from each Unit. All questions carry equal marks.

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਭਾਗ ਕਰੋ :

- (ੳ) ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਸੰਖਿਪਤ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- (ਅ) ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
- (ੲ) ਲੋਕ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (ਸ) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋ ਨਿਗਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
- (ਹ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- (ਕ) ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕਾਰਜ ਦੱਸੋ।
- (ਖ) ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਉਪਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

- (ਗ) ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਉੱਦਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈਆਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- (ਘ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਧੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।
- (ਙ) ਲੋਕ ਉੱਦਮਾਂ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਪਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (ਚ) ਨਿਜੀਕਰਨ ਪਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (ਛ) ਮਾਨਵ ਸਾਧਨ ਵਿਕਾਸ ਮੰਡਾਲੇ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਜ ਦੱਸੋ।

ਯੂਨਿਟ-1

- 2. ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਖੇਤਰ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 3. ਤੁਸੀਂ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ? ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਟਾਕਰਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

- 4. ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ? ਕੀ ਭਾਰਤ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 5. ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ, ਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

- 6. ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਲਾਭਾਂ ਅਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

7. ਲੋਕ ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਵਾਸਥ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਸਵਾਸਥ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਸੰਘ ਮੰਤ੍ਰਾਲੇ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਨੁਦਾਨ ਆਯੋਗ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਉਪਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।